

NAŠA VOLJA

CLASILO JUGOSLOVENSKE MLADINE

LETO I.

Ljubljana, dne 21. decembra 1935.

ŠTEV. 5-6.

Božična beseda

Zopet se bodo razmajali zvonovi in vnovič bodo ljudje, kakor vsako leto, poromali v lesketu snega k polnočnicam, da v tihi in po-božni molitvi dočakajo rojstvo Sinu božjega. V prazničnem miru bodo po domovih brlele drobne lučice na božičnih drevescih in rado-znale oči otrok se bodo sklonile nad jasli-cami, nad katerimi bo svetla zvezda kazala pot k preprostemu hlevcu v Betlehem. V pri-jetni domačnosti se bo po izbah oglasila bo-žična pesem. Kakor da bi se življenje za hip ustavilo, tako bodo pozabljene vse skrbi in težave in ljudje bodo hodili po cestah na božične dni vse bolj mirno, vse bolj tiho bodo stopali v pričakovanju spomina na tisto, kar se je bilo zgodilo pred davnim, davnim časom. In kako bi tudi ne. Že stari Slovani so o Božiču slavili prihod mladega sonca, s katerim se je začelo novo življenje in so šli z radostjo v srcih in smehom na ustih novim dnevom, soncu in pomladi naproti.

Iz sto in sto razredov se bodo vsuli mladi ljudje, majhni in veliki, in bodo pohiteli na domove križem naše zemlje, da v pozabljenju vsakdanjega življenja preživijo nekaj mirnih in lepih trenutkov v rodni, domači hiši. Na vse strani bodo zavozili z mladostjo napol-njeni vlaki, ki bodo brzeli preko zasneženih poljan. Eni bodo romali iz mesta v svoje do-mače loge, drugi bodo iz mesta pohiteli v na-ravo, ki jih bo pomladila in jim dala novih moči, novih pobud za bodoče dni.

Ko bo mladina poromala križem naše do-movine, jo bodo povsod sprejeli z veseljem, saj bo prinesla v vsakdanje težko življenje svojih očetov in mater le svojo mladost, polno vere in upanja. Razkropila se bo v sleherno našo vasico, se dvignila v gore in povsod ustvarila videz pomladitve. In tudi tisti po-samezniki, ki ob prazniku sonca in prero-jenja ne bodo občutili prijetne domačnosti svojih domov, bodo vendar občutili dih tega prerojenja in bodo prav tako zadobili novih moči.

Težko je danes življenje našega mladega človeka. Iz dneva v dan ga to življenje po svoje oblikuje, ga meče iz enega dejstva v drugo, iz ene izpremembe v novo in mladi človek se ne more znajti, ker je breme živ-ljenja, ki leži na njem, pretežko. A mladi človek vendar ne klone ali bi vsaj ne smel kloniti, ker je nosilec novih dni, borec za svojo bodočnost, nosilec tiste bodočnosti, ki si jo bo sam ustvaril in sam skoval.

Mladino naših dni žge mnogo ran. Zapu-stila jih je na njej minula svetovna vojna, ki je eno izmed največjih svetovnih klanj v zgodovini, zapustila težke moralne in telesne rane na tistih, ki so bili rojeni v dneh bi-čanja in ponižanja človeka. Zapušča pa jih

na njej tudi čas, v katerem živi in s katerim se mora boriti. V tej kruti trpkosti življenja ne more mlad človek kar tako preiti mimo vprašanj, ki dan za dnem razburjajo svet in vznemirjajo duhove, ne more prezreti vprašanj, ki mu z vso silo svoje teže padajo na glavo in ga dušijo. Mlad človek je vse bolj dovzeten za vse, kar se dogaja okoli njega, bolj dovzeten za vse tiste skrite in tihe ko-tičke življenja, mimo katerih vsakdanji člo-vek preide, ne da bi jih opazil. Mlad človek pa ima sokoje oči in z njih bistrino opazuje in opazi vse, kar se godi okoli njega, bodisi v njegovi posredni ali neposredni bližini. Dan za dnem se oblikuje življenje, dan za dnem vstajajo nova politična, gospodarska in socialna vprašanja, ki mladega človeka pri-tiskajo k tlom, ker v svoji resnosti in neiz-bežnosti ubijajo mlado dušo. Iz tega vrtinca v katerega žene mladino golo življenje, išče mlad človek poti, po kateri naj krene. In ni čuda, če mlad človek pri tem krene na pota, ki so daleč od stvarnega gledanja na to živ-ljenje, ki ga obdaja v vsej svoji sodobnosti, resnosti in neizbežnosti.

Teža življenja, ki leži nad mladim člove-kom je prvi vzrok, da postane mlad človek popolnoma brezbrizen za vse, kar bi ga po poslanstvu, ki mu je dano, moralo zanimati in pritegovati, ali pa da se vrže in zaide v po-polno skrajnost, v kateri vidi rešitve tistih najosnovnejših vprašanj, ki ga zlasti zade-vajo. Socialno gorje, v katerem živi današnje človeštvo, je zlasti zadelo mlado generacijo, tisto generacijo, ki jo je že vojna moralno in fizično oslabilila in ji s tem prizadela velik udarec ne samo za trenutek, ampak udarec, čigar težke posledice se kažejo še danes. In ob tem dejstvu, kako se mladina znajde v življenju in kako rešuje vprašanja, ki se ji dan za dnem stavljajo, se moramo vprašati, katera pot je prava, da izvršimo tisto svoje poslanstvo, za katero smo bili v nizu člo-veških pokoljenj poklicani, da rešimo tiste naloge, ki so nam naložene, da jih rešimo v času, v katerem živimo in za katerega odgo-varjamo.

Naš narod doživlja danes kakor vse člo-veštvo eno najhujših kriz v zgodovini in vprašati se moramo nujno, če in kako bomo našli poti in izhoda iz stanja, v katero nas je po-tisnila usoda. Velik del mladine danes še blodi in se ne more znajti v dejstvih, v ka-terih se nahaja. V teh dejstvih vidimo mi, jugoslovenska mladina, dejstvo, da je edina pot, ki nas more pravilno usmeriti in nas nekoč dovesti do uspeha pot, po kateri so hodili naši najboljši in največji moške v pre-tteklosti, ko so skozi vsa zgodovinska raz-dobja naše narodne zgodovine gradili močno narodno tvorbo, ki je naša svojega izraza v

jugoslovenski narodni državi. Ta zgodovinski fakt, ki ga nihče ne more prezreti in ki ga zlasti ne moremo prezreti mi, mladina, ki hočemo najti iz sedanjega nejasnega stanja pravo pot, moramo in bomo vpoštevali kot prvobitno osnovo, na kateri bomo gradili po-litično, gospodarsko, kulturno in socialno bodočnost naroda, iz katerega smo izšli in kateremu smo dolžni služiti z vsemi svojimi mladimi silami. To osnovo smatramo mi za izhodišče vsega svojega dela. Zato jemljemo jugoslovenski narod, jugoslovensko državo in jugoslovenstvo kot njiju izraz za temelj, ki že stoji in ki ga nihče ne more podreti, kot temelj, na katerem bomo mi gradili stavbo naše narodne države, ki bo božjim pokoljenjem služila kot dokaz tudi naših pri-zadevanj in naše zavesti, da imamo napram tem zgodovinskim dejstvom svojo odgovor-nost.

Mladina mora s svojim delom predstavljati temeljni kamen, vzidan v stavbo naše mlade države. Če ta temelj ne bo dober in trden, je in bo vse naše delo brezplodno in vse naše težnje brezpomembne. Samo s pozitivnim de-lom, z grajenjem, a ne z rušenjem, se morejo danes reševati vprašanja, ki težijo naš narod. Za nas je jugoslovenstvo in jugoslovenska država kot njegov realni izraz že dovršeno dejstvo in s tem dejstvom oboroženi bomo stopili na pot realnega dela na političnem, gospodarskem, kulturnem in socialnem po-lju našega naroda in naše države. Kdor teh faktov noče priznati, dokazuje, da ne pri-znava zgodovinske vzročnosti in nujnosti, ki je napeljala zgodovinsko pot k dovršitvi teh dejstev. Mladina je zato najbolj poklicana, da na podlagi tega gradi in ustvarja, da se bori z vsemi svojimi umskimi in fizičnimi silami za boljšo bodočnost svojega naroda in svoje države.

V sebi čutimo klic, da smo prav mi pokli-cani k temu delu, klic, da moramo iti po poti, ki so nam jo začrtali naši najboljši delavci v preteklosti. Narod, iz katerega smo izšli, ho-čemo dvigniti zlasti socialno in ustvariti močno jugoslovensko individualnost, ki si bo lahko priborila važno mesto v vsej človeški družbi.

In ob prazniku sonca in prerojenja smo še bolj trdni v zavesti, da smo odgovorni za čas, v katerem živimo in da moramo vse svoje sile položiti le narodu in narodni državi na oltar. Ko bodo neštete lučke in svečice na božičnih drevescih dogorele, ko bo mah na božičnih jasliah ovenel, ko bodo tisoči in tisoči mladih ljudi zopet iz trenutnega bo-žičnega razpoloženja vrženi v ostro in kruto življenjsko vsakdanjost, se bomo tudi mi pre-rojeni in prenovljeni vrnili k delu, ki naj nas popelje soncu in pomladi naproti. — in.

Nikdar Te ne pozabimo!

Mladina Jugoslavije je v Tebi, Viteški kralj Uedinitelj, videla svojega Vodnika in Te oboževala. Strelj v Marsoju Tvoje vodniške vloge niso prekinili. Kri, ki iz zvestega srca izteče na oltar, postane kri svetniška. Moč vodnika je prevzela vase nov žar, novo toplino.

Vsak dan se Te spominjamo. Prav posebno pa smo ob Tebi danes, ko obhajaš že v drugo svoj rojstni dan na Oplenju. Kar smo nekdanj dali molitev in prisrčnih želja za srečo Tvoje življenjske poti, to vse zdaj še v večji meri poklanjamo Tvoji divni ustvaritvi, Tvoji dragi Jugoslaviji.

V mladosti se vse zapiše najgloblje in se vtisi sprejemajo najnedolžneje in najčisteje. Mladina svojih dobrotnikov nikoli ne pozabi. Vsi spomini lahko obledijo do pozne človekove starosti, le to, kar mlado srce zapiše vase, za kar se navduši in kar vzljubi, gre z leti dalje vse do groba nepozabljivo in nepremljivo. V svojih mladih letih smo Te videli, kako si težko priborjeno svobodo varoval, kako si prihajal med narod, vpraševal ga, kako živi, česa potrebuje in kako naj mu pomoreš. Tvoje srce je občutilo samo ljubezen do nas, mladine, do vseh tistih delavcev, ki drugi pozabljajo nanje, do vsega, kar je našega, kar je dobrega in plemenitega. Na Kajmakčalanu in že preje pri Kumanovem si spoznal, kaj je vojska. Vse si ji dajal, roko in srce, vedoč, da se razkropljeni sovražniki znova in znova zbirajo, da odvzamejo našemu narodu prostost. Naša srca so Te vkovala vase, o Viteški kralj, in se vsa napolnila s Tvojo odločnostjo, s Tvojo dobroto in Tvojo ljubeznijo. In vedi, da vztrajamo s Teboj vse do konca, čeprav si daleč od nas. Ne moremo Ti ob Tvojem spominskem dnevu prinesiti cvetja, toda visoko dvigamo in bomo dvigali zastavo, ki je simbol tega, kar si nam ustvaril, ponosno dvigamo jugoslovensko zastavo in zbiramo pod njo vse, ki hočejo z vsem svojim mladostnim zanosom in z vsemi svojimi močmi služiti svojemu narodu, svoji domovini, svojemu kralju, Jugoslovensko ime, ki si ga ustvaril, našo jugoslovensko trobojnico, ki si jo postavil

vsem v viden znak našega narodnega in državnega edinstva, je svetli simbol, na katerega je mladina ponosna, kajti v njem vidi, da je v zgodovinskem času, v katerem živi, imela vodnika, edinega, ki ji je vse to mogel dati.

Sto in sto težkih preizkušenj je že leglo na naš narod, težke poraze je preživljal, drobili so ga, a nikdar razdružili. S poraženega Kosova se je zopet zmagovalno vrnil na Kosovo in albanska Golgota mu je le bila pot k veličastnemu vstajenju. In ob tej drugi obletnici, ki jo obhajaš za belimi zidovi Oplenca, Ti prisegamo, naš kralj in naš vodnik, da bomo zvesto šli dalje po poti, po kateri si šel tudi Ti in za katero si se ves žrtvoval, šli po poti dela za boljšo bodočnost vsega našega naroda in naše drage Jugoslavije.

Slava Tebi, naš Kralj in naš Vodnik!

To bil je mož!

Ob smrti koroškega borca Frana Grafenauerja napisal Spicar Jaka

Prijatelj nam piše

Prav ko sem hotel napisati članek naši mladini za Božič, je prispela brzojavka, ki javlja, da je umrl naš nepozabni borec Franc. Dober prijatelj mi je bil in učenik obenem. Sedaj je izdihnil svojo blago, plemenito dušo tam gori ob Zili, tam kjer se je rodil, deloval, učil in bodril. Ali ne samo njegova beseda, njegov vzgled je bil ona sila, ki je dajala pogum in zavest vsej njegovi okolici.

Samoek in Slovan

Preprost kmet se je moral učiti in vežbati sam, ker mu mačehovska koroška šola ni nudila niti najmanjšega. Na poti samoizobrazbe pa je dosegel naravnost velike uspehe. Že v mladih letih je pisal latinico, gotico in cirilico in to kaligrafično do zadnjih dni. Bil je navdušen pristaša svojega velikega rojaka Matije Majarja Zilškega in je skrbno hranil njegovo knjigo »Sv. brata Ciril in Metod«, ki je izšla leta 1864. v Pragi v jeziku, kakor si ga je Majar zamislil za Slovane. To je bila svetinja zanj in jo je prinesel s seboj, ko je ob preobratu moral bežati pred nemškimi tolpmami s Koroške v Jugoslavijo.

Ljudstvo vidi pošteniaka

Koroški Slovenci so kmalu spoznali nadarjenost, narodno iskrenost in nesebičnost Grafenauerjevo in so ga izvolili v državni zbor na Dunaju in v deželni zbor v Celovec. Tam je imel priliko, da je premnogokrat razkrival krivice, ki so se godile njegovim rojakom in brezobzirno bičal raznarodovalni sistem avstrijskih zatiralcev. Dasi je moral od strani vladnih organov prejeti mnogo krivic in so ga preganjali na vseh koncih in krajih, so se ga ob enem tudi bali. Bil je pač junak, ki se ni ustrašil ničesar.

Njegov ideal je bil brezobziren boj za pravice zatiranega naroda. To mu je prineslo slavo, da je bil obtožen in v preiskavi radi veleizdaje.

Pod knuto in bičem

Prišlo je leto 1914. in z njim svetovna vojna, ki je zahtevala žrtev ne samo na bojnih poljanah in v strelskih jarkih, marveč tudi za fronto med civilnim prebivalstvom. Vse, kar je bilo zavedno narodnega, je bilo p. v., to se pravi politično nezanesljivo, kar pa je bilo borbenega, državi nevarno. S takimi elementi je bilo treba pomešati. In tako so se polnile ječe z nedolžnim našim narodom in cvet njegov, kolikor ga ni bilo na fronti, je jemal konec v teh mučilnicah. Tudi Grafenauerju ni bilo prizanešeno. Obsodili so ga in ga vrgli v ječo med druge odličnjake, da je delal družbo na smrt obsojenemu in potem pomiloščenemu dr. Kramaru in drugim.

Tam so čakali, kdaj napoči dan svobode. Bodrili so drug drugega in o Grafenauerju pripovedujejo, da je bil blažilni duh med njimi, vedno poln humorja in dobrega razpoloženja, vedno pogumen in poln optimizma.

V službi domovine

Dočakali so polom Avstrije in vstajenje za sužnjenih narodov, dočakali so svobodo in uedinenje. Grafenauer je takoj stopil v službo domovine, postal jugoslovenski državljani in že ga vidimo na delu v ustavotvorni skupščini v Beogradu. Skozi je bil zvest sin Jugoslavije, ali njegova ožja domovina, Koroška, mu je bila pri srcu tako, kakor očetu nedolžen, preganjan in svobode oropan otrok. Dasi ima posestvo v Smokuču na Gorenjskem, je po večini živel tam gori, doma. Krdela starih očancev in plahi mladi ljudje so se zbirali pri njem in ga poslušali kakor živo zgodovino in ga spraševali kakor preroka. Pri-

šla je svoboda, jim je pravil, vi mladina jo boste gotovo dočakali! Jaz bom že počival v grobu, ko bo planilo od jugovzhoda, pripravite se na ta dan!

Ni vstajenja brez smrti

V tem prepričanju in v tej nadi je odšel od nas. Odšel je k borcev, ki so legli k počitku že pred njim, k onim, s katerimi se je boril ramo ob ramo, z njimi pel in moževal, z njimi jokal ob izgubi Koroške. — Pozdravljeni, vi boreci: Prosek, Kobentar, Gabron, Lendovšek, Scheinig in Wang, pozdravljeni vsi, ki ste dali življenje in kri za Koroško! — Tako je stopil pred nje Francet Vam, mladina, pa kliče: Ni žrtve, ki bi bila prevelika za narod, za dom in državo!

Iz življenja borca

12. t. m. je umrl v Brdu na Smohorju France Grafenauer, vodja in borec za pravice koroških Slovencev. Rodil se je 2. decembra 1860. v Mostah pri Brdu v Smohorskem okraju. Ljudsko šolo je obiskoval doma, l. 1874. pa je stopil v uk k očetu, ki je bil sloviti izdelovalec orgel, in po očetovi smrti 1899. postal njegov naslednik. Že od mladih let navdušen za slovenski jezik, se je kmalu začel udeleževati kot narodni voditelj in politik. Nikdar ni nehal biti odločen Slovenec in že l. 1888. je bil obtožen veleizdaje ter prestal 3 mesece v preiskovalnem zaporu. Kmalu so po vsem Koroškem spoznali tega zavednega moža in že l. 1897. je bil v volilnem okraju Smohor, Koče, Podkloster, Trbiž izvoljen v deželni zbor, v katerem je ostal do vojne in bil dolgo časa edini slovenski deželni poslanec. Neutrudljiv v deželnem zboru, je bil 1907. izvoljen za državnega poslanca in zasedel to mesto tudi pri volitvah l. 1911. kot edini zastopnik koroških Slovencev v državnem zboru. Tudi vojna ga ni mogla ustaviti in 2. februarja 1916. je bil kot veleizdajalec odpeljan v vojaške zapore v Beljak. Tam se je tedaj nahajal tudi pisatelj Ksaver Meško in mnogi drugi narodni delavci. Ko so ga odpeljali v Celovec, je komaj ušel smrtni obsodbi. Dobil je 5 let težke ječe, a tudi v ječi Grafenauer ni klonil. Ko je bil l. 1917. amnestiran, se je vrnil domov in z bridkimi izkušnjami nadaljeval svoje narodno poslanstvo med ljudstvom. Po prevratu je moral bežati v Ljubljano, prebival nato na Gorenjskem in se šele l. 1925. mogel vrniti v svojo domačijo. Zdaj je Francet Grafenauer do trpel. Toda mladini bo vedno bil svetel vzor delavca, ki je živel, trpel, delal in vse svoje sile do smrti položil svojemu narodu na oltar, vedno dober Slovenec in odkrit, nesebičen Jugosloven.

IZ UREDNIŠTVA

Današnja številka »Naše volje« se je sicer nekoliko zakasnila, je pa zato podvojena. Prihodnja številka izide sredi januarja in bo začela formalno novi letnik, dasi se bo naročnina računala za celo šolsko leto.

Uredništvo poziva vse svoje sotrudnike, da pošljejo svoje prispevke in svoja poročila uredništvu najkasneje do 10. januarja 1936. K pisanju v list je vabljeni vsa mladina, fanti in dekleta, vsakdo, ki ima interes, da se izobrazi v pisanju in da sodeluje pri delu za boljšo bodočnost našega naroda.

Iz urednikove pošte

Karo, Kranj: Hvala za Tvoje prispevke. Pošljaj redno. Pošlješ lahko tudi kaj drugega.

J. O., Kočevje: Tvoja novela »Čez deset let« bom nekoliko popravil in upam, da jo bom v eni izmed prihodnjih števil lahko priobčil. »Domovina« še ni zrela.

S. H., Ljubljana: Tvoja pesem »Zadnje slovo« me nekoliko spominja na Levstikovega »Ubežnega kralja«. Tudi Tvoje »Novice« novinarja Luke iz Abesinije« so oblikovno še nekoliko okorele. Vendar, le oglasi se!

P. C., Ljubljana. Tvoj prispevek »Zanimiv dogodek« za enkrat zaradi ovir (ki ne leže na meni!) ne priobčim.

Pišite tudi drugi in poročajte o svojem življenju, o razmerah, v katerih živite, o okolju, ki se giblje okoli Vas, sploh vse, kar Vas zanima, kar čutite in kar se okoli Vas godi. Vsi na delo za razmah in napredek »Naše volje«, edinega glasila jugoslovenske mladine!

DOGODKI, KI SE ZANJE ZANIMA VES SVET...

T. G. Masaryk odstopil

14. december 1935. bo ostal kot zgodovinski dan v zgodovini češkoslovaške republike: tega dne je podal ostavko na svoj položaj Osvoboditelj in glavni tvorec češkoslovaške države T. G. Masaryk, da se umakne v zasebno življenje, potem ko je svoji državi in svojemu narodu posvetil najboljše sile svojega blagoslovljenega življenja. Z Masarykom odhaja z aktivnega političnega polja velika osebnost filozofa in eden izmed največjih političnih mislecev naše dobe. Vse Masarykovo življenje je bila ena sama velika epopeja junaške borbe posameznika, ki je vse svoje življenje posvetil svoji domovini, svojemu narodu, toda tudi splošnim interesom resnice in pravice, ki sta bili za njega vedno najvišji zakon. Masaryk je osvajal ves svet pred vsem s svojo notranjo resnicoljubnostjo in s poštenostjo svojih teženj, s svojo hrabrostjo, s katero je znal vstati proti mogočnejšem tega sveta in proti vsaki krivici. Izšel je iz revnega okolja moravskega podeželja, katerega bedo in trpljenje je doživljal pozna, učil se je ključavnice, kot mladenič se pogledal v študije, postal učitelj, se zopet učil, postal vseučiliški profesor in kot praktični filozof, ki je v svoji znanosti videl sestavni del življenja, kmalu stopil v politično življenje. Kot politični borec je dokazal, da sta vera in pravična stvar najmočnejše orožje, če sta spojeni z odločno težnjo in razumno hladnokrvnostjo. Kot predsedniku republike mu je uspelo, da vsemu svetu dokaže, da v dobi velikih duhovnih zmešnjav in prevratov lahko obstoji v soseski država, ki se zna vedno držati določene smeri. Njegov vpliv na politične stranke je bil velik in njegova avtoriteta med narodom silna.

Prav tako velik in pošten, kakor je bila njegova javna delavnost, je tudi njegov odhod. Odločil se je, da odide kot filozof, ki je začutil, da mu sile pešajo in tako se Masarykovo življenje zaključuje z delom, ki spominja na največje vzore antične skromnosti in osnovnega krščanstva.

Nemčija se dviga

Nemčija in nemška industrija gresta že leta z velikimi gmotnimi žrtvami neomahljivo po poti načrta srednjeevropskega bloka. Nemčija se trudi, da ustvari samostojen blok, ki se bo raztezal od francoskih meja in severnega morja pa vse do Črnega morja in do Drine. Na vsak način bi rada pridobila tisto ozemlje, ki ga je leta 1917. in 1918. okupirala vojska centralnih sil, seveda z drugimi sredstvi.

Ce bi se to Nemčiji posrečilo, bi ne izravnila samo poraza v svetovni vojni, temveč bi sebi preskrbela tudi tako močan položaj, da bi načelovala Evropi in vsej mednarodni politiki. Tako bi pod nemško nadzorstvo in v gospodarsko odvisnost od nemške težke industrije prišlo ozemlje z več kot 200 milijoni prebivalcev. Dobro bi bilo zato nemški načrt podrobno proučiti in vsak zunanji izraz nemške trgovinske in zunanje politike oceniti v luči srednjeevropskega bloka. Ali bodo nemški načrti uspeli ali pa propadli, to je odvisno samo od tega, ali bosta Avstrija in Češkoslovaška zmožni, ohraniti svojo gospodarsko neodvisnost in obstoj. Avstrija ostaja kot ključ Podonavja še dalje, ključ večnih vrat, skozi katera mora iti nemška ekspanzija v jugovzhodno Evropo.

Zlato zbirajo

Romunska vlada je izdelala zakonski predlog o reorganizaciji in racionalizaciji produkcije v zlatoosnih krajih Transilvanije. Načrt stoji na stališču, da se produkcija zlata lahko zviša samo s spopolnitvijo. Na osnovi zakona o uravnoteženju leja, je vrednost enega kg zlata, ki so ga kupili od privatnih producentov, veljala 111 tisoč lejev, kar je precej manj nego je bila vrednost zlata prej. S tem se je zelo razširilo tajno prodajanje rumunskega zlata, ki so ga tihotapili v tujino. Vlada je odredila za kg zlata premijo 30.000 lejev in namerava sedaj v zlata polja vložiti precejšen kapital in rudnike opremiti s popolnejšimi in modernejšimi stroji. Romunska

vlada je prepričana, da bo s prenovitvijo in modernizacijo produkcije zlata dosegla podvojitev vse produkcije.

Bojijo se ...

Na Madžarskem se sedaj izvaja zakon o obrambi države pred zračnim napadom. Zakon daje vladi izredno polnomočje za militarizacijo vsega prebivalstva obenem z ženami in otroci za slučaj vojne, pa naj bi to bilo kjerkoli in kadarkoli. Vladi dovoljuje, da postopoma izvede militarizacijo vseh vej uprave, šol in vseh društev. Povsod se vrše tečaji za obrambo pred strupenimi plini in prebivalstvo vrši vaje za slučaj napadov tujih letal. Madžarsko prebivalstvo je zaradi tega zelo nervozno, ker pričakuje, da vojna lahko vsak čas izbruhne in je prepričano, da Madžarska niti dva tedna ne bi mogla vzdržati pritiska sosedov. Menda že vedo, zakaj se jim je treba bati.

Tudi drugi se bojé

Kakor pravijo v političnih krogih, je Mussolinijev zet, grof Ciano, prispel z abesinskega bojišča in prinesel Mussoliniju sporočilo maršala Badoglia, v katerem predlaga slednji ustavitve vojaških operacij, ker vzhodno-afriške razmere ne dovoljujejo nobenega večjega uspeha. Zato priporoča Mussoliniju, naj bi italijanska vlada čimprej dosegla mirno poravnavo z abesinskim cesarjem in z ostalimi vladami, v prvi vrsti z Angleži in Francozi. Angleži se bojé, da bi Mussolini prepoved uvoza petroleja v Italijo uporabil za vojni vzrok in morda zanetil nov svetovni požar. Kakor se zatrjuje, pa so tudi Italijani pripravljeni, da pod določenimi pogoji odstopijo od nadaljnjih vojaških ukrepov v Abesiniji. V tem slučaju bi naj dobili protektorat nad nekaterimi pokrajinami, nekatere bi pa prišlo popolnoma pod italijansko oblast, s čimer bi se italijansko gospodarstvo na vsak način okrepilo, kajti bojijo se menda prav zares, da bi Angleži izvedli petrolejsko prepoved, za katero je angleška vlada popolnoma solidarna.

Proti udaru desnice

V francoskem parlamentu se zadnje čase vlečejo precej burne razprave, v katerih zlasti napadajo francoske desničarske oborožene organizacije, ki so znane pod imenom »Ognjeni križ«. Nasprotniki jim skušajo dokazati, da so protidržavne in da predstavljajo zvezo, ki bi utegnila kršiti notranji red in zakonitost v državi. »Ognjeni križ« je organizacija, ki je po svojem sestavu sicer posneta po italijanskem in zlasti nemškem fašizmu, ki pa je zrasla iz popolnoma francoskih razmer in si pridobiva vedno večje mase ljudstva in posebno mladine, zato ni čuda, da se je vsi tisti, ki bi hoteli na vsak način obdržati oblast v rokah ali pa se priklopiti do oblasti, v precejšnji meri boje. Ali bodo to organizacije razpustili, o tem še ni mogoče sklepati, kajti je že precej ukoreninjena in bi njena ukinitve izzvala precejšnji odbor ter dovedla morda do oboroženih nastopov v notranji francoski politiki.

In pri nas ...

V naši notranji politiki se kaže precejšnja živahnost v narodni skupščini, kjer so bili ustanovljeni posebni odbori, ki naj prouče različne zakonske osnutke, od katerih je zlasti važen zakonski osnutek o gospodarskih zadrugah. Vlada, ki predstavlja vrh JRZ, se trudi, da bi stranko čimbolj organizirala po vsej državi, a na nasproti strani deluje tudi združena opozicija, ki dela vladi in JRZ precejšnje težave. V naši neposredni bližini so se izvršile važne izpremembe na banovini, kjer je bil banovinski svet popolnoma zamenjan z novimi ljudmi. Prav tako je tudi prišel nov mariborski občinski svet in nov ljubljanski občinski svet. Drugi zopet delajo za obnovo »Jugoslovanske socialistične stranke«, katere predstavnik je bil dr. Živko Topalović, a pri kateri že vstajajo novi ljudje, ki z njegovo dosedanjim politiko niso zadovoljni. V ostalem se vse delo vlade giblje zlasti v okviru različnih gospodarskih ukrepov, ki naj bi vsaj deloma prinesli izboljšanje položaja, v katerem se nahajata naš kmet in delavec, čeprav tudi uradnikom ne gre prav dobro.

Vojaška vzgoja italij. mladine

Mladi vojak

Našo mladino bo gotovo zanimalo, kakšna je vojaška vzgoja mladine v eni največjih nacionalnih evropskih držav, v Italiji. Vojaška vzgoja italijanske mladine se začne že zgodaj: vsi dečki od osmih let dalje so organizirani v fašistični organizaciji »Balilla«, v kateri se utrjujejo z igrami in sportom ter se vežbajo v strpnosti. S 14. letom postanejo dečki »avantgardisti« in njihove vaje imajo že skoro popolnoma vojaški značaj. Tisti, ki se odlikujejo, so izvoljeni za poveljnike. S 17. letom preidejo mladenci v »Fasci Giovani di Combattimento«, kjer se že naravnost pripravljajo za vojaško službo v pešadiji, mornarici in letalstvu, a ko končajo 21. leto, stopijo v redno armado, v kateri služijo 21 mesecev. Ko končajo vojaški rok, se vrnejo v fašistično milico, v kateri vrše deset let tkzv. vaje rezervistov, ki pa ne zahtevajo povratka v aktivno službovanje. Zaradi majhnih duševnih sposobnosti italijanskih deželanov in pomanjkanja zanimanja za knjige in časopise, ima fašistična milica na ta način možnost, da ustvarja za sebe javno mnenje.

Knjiga in puška

Razen tega so fašistične oblasti uvedle teoretične in praktične vojaške vaje v tretjem razredu vseh srednjih šol, v prvem in drugem razredu vseh »Liceo classico«, na vseh višjih šolah in na vseh 26 univerzah. V prvi skupini je vzgoja elementarna; poučuje se obramba domovine in čitanje zemljevidov. V drugi skupini je vzgoja že praktičnejša in posveča svojo pažnjo izobraževanju oficirjev. V tretji skupini so praktične vaje in predavanja o bodoči vojaški umetnosti in neobhodni pripravi za vojno.

V primeru mobilizacije prevzame milica vse dolžnosti, ki so v zvezi z obrambo obale in meja; prevzame odgovornost za vsa obrambna dela in ukrepe proti zračnim napadom. Vsak mladenič od 18—20 let je dolžan, stopiti v milico in sodelovati pri teh delih.

Mladina — cvet fašizma

Nova važna vojaška formacija je vznikla l. 1934. z osnovanjem bataljonov črnih srajc, kakor tudi mitraljeških in kolesarskih oddelkov, ki so priključene redni armadi. Vsak polk dobi ob mobilizaciji določeno število teh formacij. Za to službo se izbira cvet fašizma, to so ljudje, ki so mlajši od 36 let in so dobro izvežbani rezervisti. V vojni bi jim bile poverjene važne naloge, za katere je treba velike hrabrosti in posebne naglice. Kakor se je izrazil Mussolini, bo ta mladina, stara nad 14 let, »šla v vojno z noži v zobeh, z bombami v vsaki roki in s kraljevskim preziranjem vsake nevarnosti v srce!«

Uredništvo in uprava želita vsem svojim naročnikom, čitateljem, sotrudnikom in prijateljem »Naše volje« prav vesele božične praznike in mnogo uspehov v novem letu!

NAŠA MLADINA

Celje

Dragi tovariš urednik! Tvoja izjava v zadnji številki »Naše volje«, v kateri si poudaril stališče našega lista, ki noče biti nikako politično glasilo in v službi nikogar, temveč res pravo glasilo jugoslovenske mladine, nas je zelo razveselila. Pri nas se je razburjenje, ki je nastalo zaradi razširjanja lista po naših zavodih, že precej poglobilo in vse kaže, da tudi tisti, ki so se hoteli pojaviti proti listu kot »nasprotniki«, »Naši volje« nimajo ničesar očitati. Tako se sedaj »Naša volja« med celjskim dijaštvom še bolj širi in vzbuja vedno večje zanimanje ter je pritegnila vsaj na naši gimnaziji že skoro vse dijaštvo. Upam, da prav tako tudi drugod. Prihodnjič spet kaj novega! Živela »Naša volja«! Čuvajmo Jugoslavijo! S. B.

Kočevje

Dragi brat urednik! Življenje med nami dijakom gre sedaj mirno pot. Včasih se še malo sporečemo, toda vse se prijateljsko poravnava. Mogoče bo prišel vihar, ko bo občni zbor Jadranske straže. Ne vem, zakaj se ga boje sklicati, morda se boje, da bomo zašli v druge kolovoze. Zanimanje za JS ni veliko, lani jih je prišlo na sestanke povprečno 25, na občnem zboru pa jih je bilo 150. Čudne številke, ki kažejo, da se le eno društvo more usidрати v naša srca.

Zanimanje za »Našo voljo« je veliko, saj je to edino glasilo jugoslovenske mladine in vsi komaj čakajo naslednje številke, ker v svojem glasilu nahajajo vse, kar jih zanima. »Naša volja« je zato med nacionalno mladino pravi most, da se po njej seznanjamo s skupinami mladih ljudi križem naše domovine. Zato vse, ki čitajo naše glasilo, iskreno pozdravljam z nacionalnim pozdravom in jim kličem, naj vztrajajo na svoji poti!

30. novembra je bila pri nas sokolska akademija s peštrim sporedom, ki je dokazala, da je naše društvo zelo delavno. 1. decembra je bila šolska proslava, ob 11. uri pa slavnostna seja Škola z zaprisego novih članov. Drugič kaj več. Zdravo! B. o.

Kranj

Državna realna gimnazija

Sloga jači...

Na naši gimnaziji menda še nismo imeli tako lepo uspele Miklavževe prireditve kot ravno letos. Temu se ne bomo čudili, če pomislimo, da so se prejšnja leta posamezna društva trudila s to prireditvijo, dočim so si letos nadelali to nalogo »Jugoslovanci in Skavti. Uspeh skupnega dela se je pokazal v ponedeljek, 2. t. m., ko so v napolnjeni gimnazijski dvorani stopili na oder mladi igralci in zelo lepo podali kratko dramsko sliko, katere uprizoritev je vodil g. Klavara. Mlada publika je bila z uprizoritvijo zelo zadovoljna in je svoje sošolce — igralce nagradila z velikim odobravanjem. Med najlepšim razpoloženjem je prišel sv. Miklavž, ki se je kljub starosti in krizi kar šibil pod darovi in bil ves pomlajen. Lep je bil ta večer in želeli bi bilo, da bi jih bilo še več. S tem ne mislim, da bi še kak Miklavžev dan vtihotapili v pratiko. Zakaj se ne bi zbrala vodilna dijaška društva na naši gimnaziji in s skupnimi močmi priredila kako akademijo, ki bi s tako dobrimi močmi, s kakršnimi razpolaga naša gimnazija, gotovo dobro uspela. Zakaj bi zakrknjeno tičali vsak v svojem kotu in drug drugemu tiščali pod nos svoje pičle uspehe, če skupno lahko ustvarimo vse kaj večjega in boljšega! Karo.

Tekstilna šola

Ker vidim, kako se od vseh strani oglašajo moji mladi tovariši in poročajo z vseh zavodov, kako se kaj pri njih giblje in ker vidim, da se povsod, tudi pri nas, z velikim veseljem oprijemljejo glasila nacionalne mladine »Naše volje«, nočem, da bi molčali tudi na našem zavodu.

Tudi na našem zavodu deluje med dijaštvom precej razširjena Jadranska straža, katere člani smo skoro vsi. Deluje še precej živahno in kakor lansko leto, tako mislimo tudi letos na pomlad prirediti kakšen izlet na sinji naš Jadranski...

seveda, če nam bo to le mogoče, saj je znano, da dijaki, bodisi tu bodisi tam, nimajo ravno polnih žepov. Pač pa nam je lanski izlet, ki je izvrstno uspel, vsem neizbrisno v spominu. Tudi odbor se na vsak način trudi, da bi to lepo zamisel v resnici izvedel. Pozdravljam vse brate na drugih zavodih, pa tudi vse tovariše iz delavskih in kmečkih vrst, sploh vse, ki so se zbrali pod okriljem tako težko pričakovanega glasila »Naše volje«, ki mu v imenu vseh svojih tovarišev želim kar največ uspeha! Zdravo! Čuvajmo Jugoslavijo! Š. H.

Ljubljana

Državna ženska realna gimnazija

Licejke smo živahne, a odločne. Saj smo tudi vsem in povsod znane kot dobre in poslušne učenke, čeprav včasih nekoliko poredne. Udeležujemo se v društvih, ki se na našem zavodu prav lepo razvijajo. Smo v njih polnoštevilno, saj je vsaka gojenka članica najmanj dveh, nekatere celo treh društev. Največ članic ima JS. V kratkem smo imele občni zbor, na katerem pa ni bilo nobenih bistvenih izprememb. Veliko gojenk je včlanjenih tudi v Rdečem križu, ki pa kljub velikemu številu članic ne dosega JS. Pri Rdečem križu smo včlanjene že zaradi tiste uboge dece, ki sedaj zmrzuje po revnih stanovanjih in po cestah v zapadlem snegu. Ker rade in tudi pogosto potujemo, smo vpisane seveda tudi v Ferijalnem savezu. Ker smo pa letos brez prvih razredov, ki so jih, ne vem zakaj, ukinili, se je število članic v vseh društvih nekoliko zmanjšalo. Čeprav nimamo letos teh najmanjših licejskih kričalk, vrišč ob odmorih ni prav nič manjši. Drugič kaj več! S. V.

II. državna realna gimnazija

Tovariš urednik! Že zadnjič sem Ti pisal, da se tudi na našem zavodu precej živahno giblje in da vse komaj pričakuje nove številke »Naše volje«, ki si je osvojila srca nas vseh. Pomladek Jadranske straže, o katerem sem Ti poročal nekoliko v zadnji številki našega lista, tudi letos precej živahno deluje in odbor se trudi, da bi tudi letos organiziral tako lep izlet na naše morje, kakor je bil lansko leto. V zadnjem času smo imeli več predavanj, ki se jih je udeležilo precejšnje število članov. Zadnjič sem Ti še pozabil povedati, da je bilo letos v začetku šolskega leta na občnem zboru našega pomladka precej burno in da so se v odbor hoteli vtihotapiti ljudje, ki bi odboru in vsemu pomladku gotovo nikakor ne bili v čast in korist. Le odločnemu nastopu nekaterih tovarišev se je zahvaliti, da ta poskus ni uspel. V ostalem je odbor še nekaj delaven, čeprav bi seveda bil lahko še mnogo več, saj je to najmočnejša organizacija na našem zavodu. V kratkem se nam obeta zanimivo predavanje o Abesiniji. Upam, da gotovo že veš, kdo bo predaval. Zdravo! M. B.

Državna klasična gimnazija

Tovariš urednik! Ko sem prečital prve številke »Naše volje« me je ta list, ki je resnično glasilo jugoslovenske mladine, zelo navdušil. Sklenil sem, da Ti bom poročal o delovanju srednješolcev na našem zavodu, čeprav seveda nekaterim ni všeč, da se naše glasilo v takem številu razprodaja in širi po naših razredih. Kar se tiče dijaštva, je večinoma včlanjeno v pomladku JS, FS in SPD. Najbolj je razvit pomladek. Kakor si že slišal, nismo z odborom FS prav nič zadovoljni. Na vso moč obljubujemo, da bo letos veljala polovična karta FS za božične praznike, kar pa je zelo malo verjetno. So menda to samo prazne obljube! Ker Ti nočem za sedaj napisati preveč, se bom prihodnjič še kaj oglašil. Čuvajmo Jugoslavijo! C.

Novo mesto

Danes Ti bom, tovariš urednik, opisal gibanje našega dijaštva na naši gimnaziji in meščanski šoli. Pomladek Jadranske straže je na našem zavodu najmarljivejša dijaška organizacija in pripravlja svoj prvi javni nastop v tekočem letu. V začetku februarja bo priredil namreč akademijo, da pokaže javnosti veljavnost in zavednost novomeškega dijaštva — jadranskih strazarjev! — Meščanska šola Janeza Trdine se lahko ponaša s prav odličnim pevskim zborom »Škrjančkom«. Ni dolgo tega, kar mu je pripadlo prvo mesto za zanimivimi »Slavčki«. Do te višine ga

je dvignil pevovodja g. učitelj Štrbenk, ki pa je, žal, odšel na novo službeno mesto. V nekaj dneh bo mladina »Škrjančkom« zopet zapela pred novomeškim občinstvom. O tem pa prihodnjič! R. K.

Videm-Krško

Brat urednik! Naša omladinska sekcija ONO v Vidmu-Krškem je zadnje čase zaradi odhoda nekaterih najmarljivejših članov k vojakom nekoliko zastala v delovanju. Na zadnji redni odborovi seji, ki se je vršila v novembru, se je določilo, da se mora delovanje zopet oživeti in vrniti na stari tir. Ker vsebuje naša sekcija skoraj samo kmečko mladino, je za njo najprimernejše, da se vrše predavanja o sadjarstvu, kmetijstvu, vinogradništvu, živinoreji, po možnosti tudi zdravniška predavanja in predavanja o državljanstvu vzgoji. Prvo predavanje o državljanstvu in predavanje o gojenju sadja se je vršilo v društvenem lokalu dne 15. t. m. in temu predavanju bodo redno sledila predavanja na vsakih 14 dni. Šahovski in tamburaški odsek tudi pričenjata delovati. Sportni odsek se bo v zimskem času bavil samo s smučanjem. »Naša volja« je med našo mladino že precej razširjena in upati je, da se bo še mnogo bolj razširila, ker jo vsi z velikim zanimanjem čitajo. Čuvajmo Jugoslavijo! M. M.

Zagorje

V naši črni dolini se je zelo razširilo smučanje, kajti okolica je zelo pripravna za ta šport. Sokolsko društvo in SPD prirejata vsako leto svoje tekme, ki so najboljše propaganda. Sokolsko društvo si je lansko leto zgradilo svojo smučarsko skakalnico, ki leži v neposredni bližini Zagorja. Tudi omladinca NO pridno gojijo smuk, saj je neobhodno potreben v zimskem času. Vse kaže, da bomo smučarji meli v letošnji zimi mnogo prilike za zabavo na snežnih poljanah.

Vsi se veselimo zime in njene radosti, le naš brezposelni delavec se je boji in trepetu pred njo. Posebno se je boje oni, ki imajo številne družine, ko nimajo ne zadostne obleke in hrane, ne kurjave (kar zveni za Zagorje sicer zelo čudno!) in včasih niti potrebnega stanovanja. To so brezposelni, za katere ne velja živžig tovarne in rudnika, za katere ne velja opoldansko zvonjenje, kajti jedo le takrat, kadar se jih usmili dobro srce. Zato so ti reveži potrebni nujne pomoči, katero jim že deloma nudijo oblast in krajevna humanitarna društva. Toda ta pomoč odločno ni zadostna. Rešilo bi jih le delo, delo, ki si ga vsi tako žele, a dela ni! Zdravo. F. K.

Bombaž pri nas

Znano je, da je Makedonija v prvi polovici 19. stoletja pridelala do 12 milijonov kg bombaža. To je toliko kot znaša naša letna uporaba. Takrat je bila Makedonija odločilen evropski dobavitelj. Zaradi velikih angleških nasadov v Egiptu in Sudanu ter poraščajoče ameriške konkurence je gojenje v Makedoniji tako padlo, da je obdržalo le krajeven pomen. Po tej prestani krizi se je produkcija zopet dvignila, a bolj v Bolgariji in Grčiji kot v Jugoslaviji.

Zdaj je obdelanih le nekaj nad 1100 ha, čeprav bi bilo lahko zasejanih do 35.000 ha. Bombaž raste večinoma na levi strani Vardarja, raste pa bi lahko še ob Neretvi in po mnenju nekaterih strokovnjakov celo na dalmatinskih otokih.

Seveda kvaliteta našega bombaža ni prvovrstna, vendar se pa lahko kosa z indijskim ter ga v nekaterih lastnostih celo prekaša. Če bi pa pri nas zasadili egiptski bombaž ter ga umetno gojili, bi gotovo dosegli prav dobro kakovost. Rentabilnost gojenja bombaža je razmeroma zelo velika. Na 1 ha se pridelata okoli 400 kg bombaža ter še enkrat toliko bombaževih semen, iz katerega se stiska bombažev olje. Pri nas vporablja bombaž za domače potrebe, le neznan del se vporabi za mešanje z inozemskim bombažem. Če bi posvetili le malo več pažnje gojenju bombaža, bi ostalo gotovo precej denarja doma, kajti težki milijoni gredo v inozemstvo za bombaž in bombažev olje. Za enkrat pa mora biti naša dobro se razvijajoča tekstilna industrija navezana izključno na tujino. F. S.

Kaj mora vedeti dijak o zadrugi?

Zadruga je za malega človeka, posebno v njegovem pridobitnem udejstvovanju zelo pomembna, potrebna in koristna stvar. Ako naj tistim, ki stavijo svoje nade vanjo, resnično prinaša korist, je glavni pogoj, da je njeno vodstvo v rokah takih ljudi, ki imajo zanesljivo enake idealne namene in cilje ko vsi ostali pošteti člani zadruga.

Reči moremo, da je zadruga v glavnem za malega človeka nekaj sličnega kot delniška družba za premožne ljudi. Obe ustanovi se nekako ločita v tem, da je delniška družba bolj nekako združenje kapitalistov (denarnikov), zadruga pa predvsem združenje oseb in (človeške) delovne energije. Namen in cilj je pri obeh predvsem gospodarski, odnosno pri slednji tudi gospodarsko socialni.

Svoj izvor ima današnje zadrugištvo v Rochedalu na Angleškem. Tam se je svojčas združilo neko število brezposelnih tkalcev flanele in začelo v svoji delavnici delati na svojo roko. Oni so si torej sami ustvarili zopetno zaposlitev, postali pa so sami svoji delodajalci. S tem so dosegli zase tudi oni dobiček, ki so ga prej od njihovega dela imeli njihovi prejšnji delodajalci. Do nikogar niso bili več v mezdnem razmerju, nego so skupno kot celota postali samostojen, neodvisen pridobiten činitelj. Tudi svoje izdelke so sami prodajali v svoji prodajalni. Razumljivo je torej, da je njih gospodarski uspeh moral biti dober. Zato so se naglo začele ustanovljati tudi druge vrste zadrug, ki pa niso imele vedno glavnega namena ustvarjanja novega najnujnejšega delovnega zaslužka (zagotovitev vsakdanjega kruha), ampak ene več, druge manj pač stremjenje za povečanjem že obstoječega zaslužka in zbiranjem dobička. Omenjene tkalce upravičeno imenujemo prve pionirje zadrugištva. Iz Anglije se je zadrugištvo naglo širilo po vsem civiliziranem svetu.

Slično, kakor v Rochedalu, so na Ruskem nastajali razni rokodelski »arteli«. Tako se je n. pr. združilo po 5 ali 6 ali tudi več krojačev, ki so za skupen račun krojili in šivali v skupni delavnici. Ob tednu preostali prebitek so si kot tedenski zaslužek razdeljevali med seboj.

Iz tega vidimo, da prvenstveno združuje zadruga male ljudi enakih stremiljenj in potreb, približno enakih sposobnosti (mnogokrat tudi približno enakega gmojnega premoženja), torej predvsem v to vsoto delovne (ustvarjalne) energije, pri postopnem uspešnem gospodarjenju pa ustvarjanju tudi neko mero poslovnega zaupanja in s tem tudi kreditno sposobnost navzven.

Takozvanih rodbinskih ali rodovnih ali hišnih (patriarhalnih) zadrug, v katerih so skupno živele široke rodbine menda vsakega naroda pred moderno civilizacijo, t. j. vsi sorodniki enega rodu (ded, babica, očetje, matere, sinovi in hčere, torej tudi bratanci in sestrične ter strici in tete) kot osnovnih edinic plemena (gens) kot razlika od »individualističnega« zakona (braka), v katerem danes skupno živita samo še soprog in soproga s svojimi otroci kot ožja rodbina — takih patriarhalnih zadrug ne prištevamo med zadruga kakor smo jih uvodoma omenili. V patriarhalni zadrugi vidimo le bolj nekako osnovno »politično« rodovno skupnost, tam kjer politična organizacija naroda še sloni na »plemenu« (gens), v nasprotju z današnjo moderno organizacijo narodnega odn. državlanskega sožitja v občini, v kateri je osnova na gens-u čisto izginila. Tudi se take družinske zadruga niso od nekdaj imenovale »zadruga«, nego so se imenovale: rod, kuča, velika kuča, i. sl. Ime »zadruga« so ji nadeli šele v poznejši zakonodaji. Mimogrede bodi povedano, da v Jugoslaviji (izven ožjih mej Slovenije) skupno živi še razmeroma zelo veliko narodov v starih rodbinskih zadrugah. Ta stara oblika za današnji čas ni prikladna, vendar so nekateri za to, da bi se jo širilo.

Pravijo, da je moderno zadrugištvo pri nas močno razvito, toda razvito je samo takozvano kreditno (hranilnice in posojilnice) in nekaj tudi konsumno (potrošno) zadrugištvo, dočim proizvodno vnovčevalnega zadrugištva, ki je baš dandanašnji krvavo potrebno, nimamo skoraj prav nič. Naše kreditno zadrugištvo ni skozi in skozi povsod na najbolj zdravi, idealni podlagi ter se baš danes čuje mnogo ugovorov proti njemu, konsumno zadrugištvo pa je v naši ožji domovini v zadnjih 50 letih doživljalo težke pome. Tem dvem vrstam zadrugištva se dostikrat poje preveliko slavo.

Med proizvodno, odnosno tudi vnovčevalne zadruga bi pri nas mogli nekako prišteti par rokodelskih in deloma tudi nekaj kmetijskih zadrug, n. pr. mlekar, a vse to je še dovolj slabo, nepopolno izgrajeno. V agrarni izvozni državi kakor je Jugoslavija, ni dovolj, da je le tu in tam v kaki vasi za silo urejeno podelovanje ali celo samo prodaja mleka, ko je še vsa druga obširna in mnogostranska kmetijska proizvodnja skoraj docela in strogo individualistična. Vsak posameznik dela po svoje, prideluje to in tako kakor se njemu zdi in neglede na druge ter neglede na to kakšen bo njegov in njegovih sovrstnikov proizvod, ko naj bi skupaj dotekajoč

nastopil pot na veliko tržišče. Ni enotne smeri v proizvodnji, pridelki so tako različni in neenotni, njih dotok na svetovni trg tako neurejen, da v njih veliko tržišče vidi le blago slabše kakovosti. To ima za posledico težko vnovčljivost in slabo ceno.

Morda se malokje velikanska večina naroda tako trdovratno drži rečenice: »Vsak zase, Bog pa za vse«, kakor se je neodpušljivo krčevito držimo mi. Zato pri nas zadruga zavest ni in ne more biti dobra, saj je temelj zadrugištva v pravem pojmovanju gesla: »Vsi za enega, eden za vse«, torej skupnost in vzajemnost in ne pretirani individualizem ter prekomerna sebičnost.

Ker je v tem pogledu še zelo veliko narobe, zato plodu kmetovalčevega truda in tveganja ne uživa kmetovalec, še manj pa porabnik. To stvar še poslabšuje okolnost, da kmetovalec svojih pridelkov na splošno ne oddaja naravnost porabniku ali vsaj grosistu, nego grede skozi celo verigo raznih nepotrebnih posrednikov in verižnikov. Slednji je narodnogospodarsko še toliko večje zlo, ker pri tem le preveč ljudi živi od takozvanih »uslužnostih storitev« (posredovanj), premalo pa jih je pri neposredno pripravljalnem delu.

Proizvajalna zadruga z istousmerjanjem udejstvovanja vseh članov krepi in povečava proizvodno sposobnost zadrugnikov in izboljšuje kakovost pridelkov in izdelkov ne samo kmetovalcu, ampak vsaki v tako zadrugo združen delovni skupnosti in jo kot vnovčevalno zadrugo osamosvaja od prekupčevalcev, jo sploh ojačuje v njeni gospodarstveni in trgovinski silnosti ter jo sploh postavlja v položaj velikega ali velepodjetnika ter poleg gospodarnosti in donosnosti dela ustvarja še mnogoštevilne druge prednosti, ki jih v kapitalistični družbi v vsakem pogledu ima velikan pred pritlikavcem.

Brez reda ni močne države. Samo močna država more pravočasno zavarovati blagostanje državljanov, izpolniti svoje socialne dolžnosti in svoje poslanstvo s tem, da skrbi za splošni razvoj družbe in da ščiti oslabele.

(Ženevska deklaracija)

Spoštujemo spomin vseh borcev, ki so padli za uresničenje našega narodnega in človečanskega ideala!

(Ženevska deklaracija)

Masaryk in priroda

(iz spominov)

Ko so mi v Bistrički nekoč pravili, da se v gorah potikajo medvedi, da napadajo živino in hodijo na polje nad oves, temu nisem verjel; mislil sem, da pastirji včasih sami zakoljejo ali prodajo ovco in zvale to na medveda. Naš sosed gospod Markovický mi je pa hitro pokazal, kaj tak medved zna. Na ovenem polju sede na zadnje noge in si s prednjimi natresa oves v gobec; nato se poriva po zadnjici dalje, dokler ne obide vsega polja — tako polje pa izgleda kot steptano. Tako polje mi je torej pokazal in pa medvedje »zaklad« — sestojelo iz ovsa in borovnic. Torej, ako je medved, pa nad njega. Posodili so mi grozno turško puško, ki se je nabijala od zadaj, in šli smo zvečer ob ščipu čakati; bili smo gospod Markovický, gozdar in jaz. Čakali smo ob ovsu pri trebežu na kraju gozda, dva, a medveda ni bilo. Bližala se je polnoč, zvezde so se svetile in na planinskih vrhovih so vsepovsod naokrog ovčarji zažigali ognje, tu, tam in zopet drugje — to vam je bila krasota! Na medveda smo že bili pozabili, gospod Markovický je kadil, gozdar je zaspal; naenkrat zagledam medveda, ki prihaja iz gozda po goličavi, bil je kakih trideset do petintrideset korakov od nas. To vam je bila veličanska, krasna žival! Dvignil sem puško, ali streljati nisem mogel, tresel sem se kakor list. Medtem nas je pa medved opazil, skočil v oves in iz njega v gozd. Tako sramotno sem se torej obnašal. To ni bil strah, prej tako presenečenje, da se medvedi tu resnično nahajajo, jaz pa temu nisem verjel; ali morda razburjenost nad tem,

da je bila to tako krasna in močna žival, v katero naj bi bil jaz zahrbtno streljal.

Drugič sem zadel na medveda, ko smo čakali v gozdu; bil je manjše vrste, ustrelil sem ga v prsi; bežal je še malo in še nekaj časa živel. Tako smo sedli in čakali smo: dokler še laja nad njim naš pes, je živ. Čim je pes nehal lajati, smo šli po mrtvega medveda. Še danes imam nekje doma njegovo kožo.

Tretjič sem se srečal z medvedom tako: odhajal sem iz Bystričke v Prago in sem se šel poslavljat od planin; imel sem puško in psa, takega majhnega in pogumnega. Grem po stezi na planini in vidim tu na okrog dve sto korakov medveda, zopet tako ogromno žival, kako žre borovnice. Grem bližje, proti vetru, tako da me ni zavohal. Ali psiček je letel pred menoj, naenkrat je medveda izvohal in je poletel k njemu. Medved je dvignil glavo, zato sem moral hitro streljati, na okrog stidvajset korakov. Dobil je rano v prsi, se prevalil in zbežal v gozd. Jaz za njim. Razume se, da se ne sme hiteti za ranjenim medvedom, ali jaz sem na to pozabil. Kako pa, gospodič, človek misli samo na to, da bi ga dobil. Medved je krvavel in je bežal vedno v hrib; gonil sem ga dolgo, ali nisem ga dohitel, bila je že tema. Drugi dan smo ga rano šli iskati; šli smo po sledu krvi do meje tujega revirja, dalje nismo mogli. Pisali so mi, da so ga tretji dan našli mrtvega v tem tujem revirju, razdejali so ga že črvi. Govori se, da so medvedi takšni, kakršni so v tistem kraju ljudje; pri nas na Slovaškem so medvedi dobrohotni.

Tudi na divje svinje sem streljal, ne pa na drugo zverino. Zato pa sem rad hodil nad ribe, nad postrvi in lipnje. Tega nisem delal toliko zaradi rib kakor zaradi brodenja po vodi in za-

radi krasnih ur na bregovih potoka. To veste, kjer so postrvi, tam je povsod krasno. Jaz sem učil Martinjakove loviti ribe na mušico mesto na črva; črvi so grdi in je pri njih treba sedeti na istem mestu, dočim z mušico lahko hodite z mesta na mesto. To ni samo kar tako: umetna muha se mora izbrati dobro, z ozirom na to, kakšne v dotični dobi letajo; las z mušico je treba vreči ribi, ko prijema, je treba hitro in previdno zapeti, vrstico obrniti s kladico in ujeti ribo z mrežo; to vse je umetnost. Navadno sem ujete ribe spuščal v vodo.

Končno sem pa vse to opustil, ženi so se živali smilile.

V prirodi opazujem na sebi, kako so prvi vtisi iz otroških let odločilni za vse življenje. Rodil sem se na ravnini; še danes ne ljubim gor in gozdov, nekako tesno mi je v njih; zato pa imam rad morje in pustinja, vzpetosti samo tedaj, kadar sem na njih in gledam v daljavo. Na ravnini imate najlepše sončne zahode; videl sem nekatere tako čudovite zahode, da so se mi vtisnili v spomin za vse življenje: n. pr. nekoč v New Yorku, drugič v Olomouci in drugod. — Nekoč sem videl praški Grad z Elizabetinega mostu v večerni megli — krasna slika; drugič sem videl z mosta Legij srebreno jutranjo svetlobo, ki se v tokih preliva izpod mosta Palackega — teh slik ne morem pozabiti. Nekoč sem se peljal z vlakom; bila je že zima; ko smo se pripeljali do tunela, sem zagledal tunelova zaseka; to je bil samo trenutek, ali name je učinkoval kot nekaka prikazen — v tem trenutku sem razumel panteizem, božanstvo v prirodi. Razumel sem ga, ali nikdar ga nisem sprejel.

Za dijaški dom

Od kar obstoji Jugoslavija, so v našem mestu zgradili že več javnih zgradb s socialnim namenom. Delavci so dobili delavsko zbornico in delavski dom, vajenci vajeniški dom, le dijaki ničesar. Priznavam, da so bile zgoraj omenjene zgradbe nujno potrebne ter da je delavski dom še premajhen, vendar pa se zelo čudim, da se nihče ne spomni naših srednješolcev. Naši mladi dijaki ostajajo zapuščeni. Ni čuda, da je toliko dijakov šibkega zdravja. Zgrozili bi se, če bi pregledali vse temačne in vlažne sobe, kjer bivajo naši dijaki. Jasno je, da dijaki staršev z dežele ne morejo uspevati in napredovati, ker žive v silno slabih okoliščinah, ki ne dovoljujejo, da bi se dijak posvetil svojemu delu tako, kakor bi se moral. Nikomur ne more uiti z uma, da v takih razmerah dijaki, prepuščeni samim sebi obupavajo, propadajo duševno in telesno ter se vdajajo različnim ekstremom, kar bi vse lahko preprečili, če bi jim preskrbeli možnost mirnega študiranja, ne da bi pri tem morali skrbeti za vsakdanji kruh.

Kdor pozna tiste majhne, tesne sobice, v katerih prebiva večina našega dijaštva, kakor so prebivali že predvojni študentje, ve, da je nujna posledica tega, da ta mladina, ki se duševno že kmalu izčrpa, propada tudi telesno in podleaga najrazličnejšim boleznim, zlasti jetiki, ki brezmejno mori mlade ljudi, kar lahko ugotovimo iz suhoparnih uradnih ugotovitev in statistik. Vsakdanje romanje dijaka iz zatohte sobe v šolo,

v dežju z raztrganimi čevlji, v mrazu brez suknje, iskanje kosila od enega do drugega, bodisi po različnih zavodih, bodisi pri posameznikih, to je bilo in je danes še vedno življenje našega dijaka, zlasti tistega, ki prihaja z dežele in ki ga starši ne morejo podpirati, saj sami čisto še za sol nimajo. Ta mladina, ki zaradi propadanja naših kmečkih domov prihaja v mesto, da si vsaj na en ali drug način preskrbi boljšo bodočnost, je takorekoč popolnoma prepuščena sama sebi in ni čuda, če tone v breznačelnost ali pa se udaja različnim utopijam. Da se temu neznanemu stanju čimprej odpomore, je dolžnost vseh tistih odločilnih faktorjev, ki so odgovorni za naš naraščaj in za njegovo usodo. Zavedati se moramo, da je prav tisto dijaštvo, ki je izšlo iz kmečkih domov in ki še vedno prihaja v mesto šolo, bilo vedno najboljšo.

Kaj se je doslej storilo za to, da se to vprašanje, ki je silno važno za ves narod in vso državo, reši? Med tem, ko imajo po drugih evropskih državah sijajno urejene dijaške domove, v katerih najde dijak ne samo zavetišče s stanovanjem in prehrano, temveč tudi moderne, zračne in svetle učilnice s pripadajočimi knjižnicami, nimamo pri nas v tem oziru storjenega še ničesar. Zahtevamo, da se odgovorni činitelji slednjič le zavejo tega važnega vprašanja in store vse potrebno, da se v najkrajšem času zgradi v Ljubljani dijaški dom, ki naj bo resnični dom vse siromašne in nadarjene mladine!

Kaj pa ženska mladina?

Ce se govori o mladini, se pri tem kaj rado pozablja na dekleta, ki pa tvorijo prav tako sestavni del tiste mladine, ki bo nekoč morala prevzeti v svoje roke vodstvo države in jo upravljati v boljšo bodočnost. Če vzamemo v poštev žensko mladino, ne smemo pri tem samo misliti na tista dekleta, ki hodijo v šole, bodisi v kakršnekoli, ampak tudi na sto in sto onih deklet, ki žive in delajo med najrazličnejšimi zidovi, v različnih obrtjih in tudi v tovarnah, kjer mnogo deklet zaradi pretežkega dela, ki uničuje njih duševne in fizične sile, kmalu usahne. Pri tem se nam stavlja vprašanje, ali ni ženska mladina morda še bolj važna za pravičen razvoj naroda in države, kajti le v zdravi ženski mladini je zajamčen zdrav razvoj bodočih generacij, ki bodo nosile težke naloge, ki jih današnji mladini nalaga realna sodobnost. Ženska mladina ima zato prav tako popolno pravico, da se posveti tudi tistim vprašanjem, ki danes vznemirjajo mladega človeka in s katerim se vsaj pretežni del ukvarja moška mladina, saj na vseh straneh opazamo boj žene za dosego njenih najosnovnejših pravic v človeški družbi in v njenem odnosu do moškega. Mnogo se greši na tem, da se čisto pozablja na ženski del mladine in se pri tem omalovažuje njene bitne interese, ki niso prav nič manj važni od interesov mladega fanta. Življenjska realnost, ki posega v življenjski razvoj mladega človeka, se dotika, in ne samo dotika, ampak tudi globoko posega v razvoj mladega dekleta, katerega mu se v sodobnosti prav tako nudijo vsi tisti najrazličnejši problemi, ob katere nujno zadene

vsak mlad človek. Pri tem pa je treba jemati v poštev tudi bistvene črte dekliskega značaja, ki je drugače oblikovan kakor moški in ki vti-se, izhajajoče iz najbližjega okolja, drugače sprejema kakor značaj mladega fanta. Prav tako kakor vsakega mladega človeka, zadeva tudi žensko mladino prvi in najvažnejši problem sedanjosti, to je socialni problem, ki s svojo resnostjo in globino ubija mlade duše, ki videč okoli sebe veliki socialni kaos, v katerega je zašla sedanja družba, obupujejo in propadajo. Danes tudi položaj ženske mladine, ki je nekoč lahko ostajala doma in se vsaj na en ali drug način prebijala skozi življenje, ne ustreza, saj vidimo na vseh straneh velik boj mladih deklet, ki se bore za svoj obstanek. Kakor kmečka dekleta, ki prihajajo s propadajočih kmečkih domov v mesto, da si poiščejo zaslužka, ostaja na drugi strani inteligenčna mladina, ki dokončuje šolo, brez posla. Ni čuda, da pri tem ženska mladina vedno bolj izgublja svoj bistveni namen, to je namen poznejšega materinstva in vzgajanja novih generacij, če se mora iz dneva v dan boriti le za svoj obstanek, za svoj vsakdanji kruh. In pri tem je neizbežno, da tudi ženska mladina sodoča o nadaljnji poti svojega razvoja, da sodoča o svoji bodočnosti. In ta ženska mladina mra prav tako spoznati, da je edina realna možnost rešitve problemov, ki jo teže, v realnem jugoslovenstvu, ki naj na podlagi jugoslovenskega naroda in jugoslovenske države gradi boljšo bodočnost in vodi k ostvaritvi vseh socialnih teženj, ki jih ima današnja mladina. Na delo, tovarišice!

Dr. Beneš o Jugoslaviji in Mali antanti:

Skupaj se bomo borili!

Na proslavi jugoslovenskega državnega praznika 1. decembra je imel v Smetanovi dvorani v Pragi češkoslovaški minister za zunanje zadeve dr. Beneš govor, iz katerega posnemamo najznačilnejše odlomke: Na današnji dan proslavlja bratska Jugoslavija 17 letnico uedinjenja Jugoslovenov iz Srbije, Črne gore in pokrajin bivše Avstro-Ogrske v enotno državo. Kakor vsako leto se tudi mi Čehoslovaki priključujemo z velikim veseljem tej svečani obletnici. Oba naša naroda veže dolga tradicija skupnih idealov in skupne borbe za uedinjenje še za časa pred svetovno vojno in zlasti v svetovni vojni, v kateri smo se borili za razrušenje habsburškega imperija in za izprembo srednjeevropskega

položaja, ki ne bo samo nam, temveč vsej Evropi zajamčil boljšo in pravičnejšo bodočnost. Letošnjega avgusta pa je minila 15 letnica zavezniške zveze Češkoslovaške in Rumunije z Jugoslavijo, ki je v tem času pokazala svojo življenjsko možnost in jamstvo za ohranitev miru in napredka v našem delu Evrope. Zveza male antante, katere temeljni kamen sta bila jugoslovensko-češkoslovaški dogovor in rumunsko-češkoslovaški protokol, ni bila napadalni načrt, temveč politični in ekonomski program, katerega cilj je, podpreti in uravnati sodelovanje držav v srednji Evropi. Ko se vsega tega spominjamo prav danes na praznik uedinjenja jugoslovenskega naroda v jugoslovensko državo, sto-

rmo to prav zaradi tega, ker je Jugoslavija po svojem geografskem položaju med prvimi činitelji na Balkanu in v srednji Evropi. Naš narod je z jugoslovenskim spojen s tolikimi čustvenimi in duhovnimi vezmi, da je razumljivo, če se z njim veseli o napredku, o krepitvi in uspehih Jugoslavije in da obenem skupno prenaša njene težave in njene boli. Naše sodelovanje pri današnjem dnevu ni samo manifestacija spoštovanja napram jugoslovenskemu narodu, temveč razumljiva manifestacija bratske solidarnosti in ljubezni, nešteto krat dokazane od obeh strani.

Vsi smo si danes na jasnem, da današnji čas zahteva stalno pažnjo in opreznost. Toda prav tako smo vsi prepričani, da bomo z vzajemnim sodelovanjem prebrodili vse težkote, ki nam jih bo čas vrgel na pot. Kar se tiče tega vzajemnega sodelovanja, vemo, da se lahko pri tem naslonimo na jugoslovenski narod, kakor ima tudi Jugoslavija v nas čvrsto oporo. Usoda nam je odredila, da gremo skupaj, pa naj se dogaja v Evropi karkoli. Danes, ko pokrivajo evropsko obzorje težki oblaki, danes, ko se zdaj tu zdaj tam pojavlja vojna nevarnost bolj nego klag preje, izražamo svojo čvrsto vero v ohranitev miru v naši okolici z našimi združenimi silami in poudarjamo svojo čvrsto voljo, da gremo skupaj v dobrih in zlih časih za skupnimi cilji našega narodnega uedinjenja, okrepitve naših držav in naše skupne zmage.

Nagradna anketa

Uredništvo razpisuje nagradno anketo, ki traja do 1. februarja 1936 in katere se lahko udeleži vsak omladinec in vsaka omladinka, ne glede na poklic in starost. Vsakdo ima pravico, da sodeluje v vsaki od razpisanih tem. Tako je vsakomur dana možnost, da napiše sestavek, ki mu najbolj odgovarja. Lahko pa napiše vsakdo tudi po več sestavkov. Spis mora obsegati najmanj tri s črnilom pisane strani običajne konceptne pole, največ pa deset strani. Uredništvo bo posamezne spise ocenilo in jih nagradilo s sledečimi nagradami. Prva nagrada za najboljši spis iz katerekoli stroke Din 60,—, druga in tretja nagrada po Din 30,—, četrta in peta nagrada po Din 15,— ter šesta do deseta nagrada enoletno brezplačno prejemanje »Naše volje«. Uredništvo vabi vse svoje naročnike, čitatelje in prijatelje našega lista, da pri tej nagradni anketi sodelujejo. Pri oceni se bomo zlasti ozirali na vsebinsko stran, zato se ankete lahko udeleži vsakdo, čeprav bo spis nekoliko jezikovno slab. Najboljši spis bo poleg tega priobčen v »Naši volji«. Teme nagradne ankete so sledeče:

1. Jugoslovenska misel v slovenskem slovu.
2. Pravice in dolžnosti mladine.
3. Naša domača vas in vaščani.
4. Dolžnosti in pravice mladega dekleta.
5. Zimski sport.
6. Kralj Aleksander I. in mladina.
7. Moji božični prazniki.
8. Naše morje.
9. 1. december 1918 in mladina.
10. Moje življenje, ali: Moj odnos do šole.

Kako si kdo zamisli posamezen spis in s kakšnega stališča ga zagrabi, je vsakomur prepuščeno.

Potrudite se, da boste med prvimi!

V slučaju, da bi ne prispelo dovolj odgovorov, pripade samo prva nagrada, ostale pa se odlože do prihodnje ankete.

Uredništvo.

DELAJSKI OBZORNIK

Pismo mladega delavca

Uredništvo je prejelo iz vrst delavske mladine pismo mladega delavca-dijaka, ki ga radi njegove odkritosrčnosti in naravnosti priobčujemo v celoti. Naslov je dal pisec sam: »Mladina govori!«

Kdo smo mi? Mi smo mlada generacija, izhajajoča iz vrst onih, katerim je delo sveto, ki se bore od ranega jutra do poznega večera za svoj obstoj. Mi smo mladi državljani, ki hočemo živeti v naši Jugoslaviji pod geslom »Enakost, bratstvo in svoboda« za vse, brez ozira na plemo, vero in poklic. Mi smo sovrstniki mladega našega vladarja, ki se pripravlja, da častno prevzame dediščino, ki jo je dobil od svojega očeta. Bratje! Združili smo se v skupni jugoslovenski ideji, ki temelji v jugoslovanskem narodu, jugoslovanski državi in v socialni pravičnosti. In naš list je resnično »Naša volja«. Mi bomo nekoč odločali skupno z našim mladim kraljem o bodočnosti države. — Mnogi se moramo že sedaj boriti za svoj lasten obstoj. Mladi smo še, a današnje življenje zahteva že sedaj borbo. Spoznali smo, kaj se pravi trpeti, spoznali smo delo naših neutrudljivih staršev, ki nosijo v sebi eno samo misel: »Jugoslavija in delo!« Oni so nam zgradili dom, mi pa ga bomo gradili naprej, dokler ne bo dovršen, kajti tudi mi znamo delati. Opazujem življenje, ki je združeno s trpljenjem, ki ga pa prenašamo z vero v boljše življenje. Mnogi dijaki, naši sovrstniki, hodijo s ponosnim obrazom v srednjo šolo. Veliko jih trpi, nimajo dobrih čevljev, zajemajo vodo kakor kuharice iz posode. Lačni so, jedo včasih samo enkrat na dan. Nimajo suknje, nimajo zakurjenih sob, nimajo vseh knjig in vendar hodijo v šolo, kajti vedo, da so mladi, da je v njih še mlado življenje. Veseli so v družbi, bratijo se z vsemi, ki pošteno delajo in kličejo z nami tistim, ki nočejo delati: »Vi živite od brezdelja in varate narod. Nobena stvar vam ni sveta, vse svetinje naroda, ki spoštuje delo, ste zavrgli! Hočemo, da bodo vsi spoštovali delo, da bomo bratu brat, od Triglava do Črnega morja! Mi hočemo pravičnost za vse, da bomo vsi delali, vsi zadovoljni in vsi srečni v naši mladi Jugoslaviji, ki jo čaka bodočnost! Ne bojmo se življenja, ampak stopajmo ponosno v življenje in bomo neomahljivi. Povsod naj se brez hinavske krinke izraža »Naša volja!«

Vavpetič Karel.

Vajenka nam piše

Dragi tovariš urednik! Dolgo sem premišljevala, ali naj Ti sploh pišem, saj veš, da je nam dekletom pri tem kar malo nerodno. A slednjič sem se le odločila, da Ti nekoliko orišem tudi dneve, ki meni teko vsak dan med štirimi stenami, za katerimi delajo še tri moje prijateljice. Ne vem, če si Ti lahko misliš, kako naporno je ves dan od jutra do večera vbadati šivanko v blago in vtikati sukanec v šivanko. Le malo oddiha imamo, to le takrat, ko gremo h kosilu. Jaz kosim v Vajeniškem domu, a vendar sem dostikrat lačna, zlasti takole popoldne, ko se dan silno počasi vleče in je večerja še daleč. Učim se že osmi mesec, vendar ne dobim še nobene plače, tako da si le težko preskrbim za obleko in čevlje. Ravno tako je z mojimi prijateljicami. Ena se uči že tretje leto in dobi vsak teden 60 dinarjev in še te zadnje dinarje da svojemu bratu, ki hodi v četrti razred meščanske šole. Upam, da že razumeš, kakšno je to življenje. Jaz pa le mislim, da bo nekoč boljše. Nekoč bo dorasel tudi naš mladi kralj Peter II in vse mu bomo pomagale, da pride nekoč boljše tudi nam in naši lepi veliki Jugoslaviji! Če mi ne boš zameril, se bom prihodnjič še kaj oglasila, da bodo tudi druge brale, kakšno je življenje vajenke — šivilje, saj vem, da tudi druga dekleta, kakor me, rade berejo »Našo voljo«.

Pavla Š.

Ali ste že prečitali nagradno anketo, ki je razpisana na 6. strani »Naše volje«?

TEHNIČNI OBZORNIK

Brezžični prenos elektrike

Brezžični prenos električne energije, tudi večje, je smoter dela mnogih znanstvenikov, kajti doslej se je ta prenos posrečil le v brezžični telegrafiji in telefoniji. Možno je, da se tehniki nekoč posreči tudi usmerjanje električnih valov zelo velike intenzitete v tako koncentriranem pramenu, da bi ga sprejemni aparat lahko prestregel brez izgube, ali pa le z neznatno izgubo.

Nekaj za dekleta

Aluminijasta zrcala, ki so jih začeli izdelovati v novem času, nadkriljujejo celo običajna amalgamirana zrcala, ker ne odbijajo samo 94% žarkov svetlobnega spektra, ampak reflektirajo tudi kratkovalovne vijoličaste in ultravijoličaste žarke. Zrcala izdelujejo na ta način, da polagajo brušene steklene plošče v brezžični prostor, v katerem se nekoliko nad tališčem segreva primerna aluminijeva zlitina. V nekaj minutah se na steklu vsedejo atomi aluminija v prav tenki, toda homogeni in žilavi mreni, ki je tako gladka, da je ni treba niti polirati. V fototehniki in astronomiji so ta zrcala že precej v rabi.

Kaj vse dela energija

Največjo električno centralo ima Amerika v New Yorku, s kapaciteto 750.000 kw (okoli en milijon ks). Ta energija je veličanska. Če bi jo prenesli na železnico, bi zadostovala, da bi vlekla 300 brzih vlakov z brzino 100 km na uro. Na morju bi gnala 6 parnikov, kakor je največja sedanja ladja, francoska »Normandie«, na cesti pa 30.000 osebnih avtomobilov z brzino 90 km na uro. Največja evropska električna centrala je francoska Saint Quen, katere stroji imajo 400 tisoč kw ali nad 600 tisoč ks učinka.

Moderni Indijanci

Strupeni plini niso samo izum novejših vojne tehnike, temveč so jih poznali že južnoameriški Indijanci, ki so pred obzidjem sovražnih vasi zažigali različne vrste rastlin, med temi španski poper, in na ta način zastrupljali ozračje, da je bil sovražnik takorekoč prisiljen k vdaji.

Mikroskop pri Grkih?

Tudi mikroskop ni najnovejši izum, ampak so ga, seveda v preprosti obliki, poznali že Grki za časa Aristofana, ko so 400 let pred Kristusom praktično vpeljali neke vrste primitivne leče, ki so jih tvorile z vodo napolnjene buče. Prvi mikroskop, ki je imel že objektiv in okular, pa sta sestavila l. 1590. holandska brata Jannensa.

Jeklo režejo

Najtrša kovina ni jeklo, ampak takozvana »widia«, s katero se je posrečilo vrtati, oblati in rezati tudi steklo in celo trdo kaljeno jeklo, ki ga ta čudežna kovina reže tako, kakor bi bilo jeklo prav mehka kovina ali skoraj vosek.

Obločnica premalo sveti

Najmočnejša luč je električna svetilka na žarčici plin, ki po svoji svetlobi prekaša celo obločnico. Obločnica daje na kvadratni centimeter žarčice površine 17.000 sveč svetlobe, ta svetilka pa, ki jo je sestavil fizik C. Bol, daje svetlobo 40.000 sveč na kvadratni centimeter. Zato je silno uporabna za žaromete, filmske aparate in morske svetilnike, kakor tudi za svetilnike na letališčih.

Iz plina led delajo

Ogljikov dvokis ali ogljikova kislina je pri navadni temperaturi in pri pritisku ene atmosfere plin. S povečanjem pritiska pa lahko ta plin vtekočinimo že pri navadni sobni temperaturi. Če tekoči ogljikov dvokis močno ohladimo, preide v trdno stanje, v sneg, oziroma led, ki je zelo suh in mrzel do — 80 stopinj Celzija. Da se poljubno oblikovati in je zelo obstojen. Medtem ko se navaden led stali v vodi, se ta izpremeni naravnost v plin in ne zapusti nikakih sledov.

ZANIMIVOSTI...

Tuji kapitali

Po najnovejših uradnih statističnih podatkih je v našem gospodarstvu tujega kapitala v sledečih odstotkih: francoskega 32,5, angleškega 28,3, avstrijskega 30,2, švicarskega 14,1, češkoslovaškega 12,1, ameriškega 12,1, belgijskega 10,1, madžarskega 1,1, nemškega 8,2, italijanskega 2,8. V veliki vsoti francoskih odstotkov je videti, da je med Jugoslavijo in Francijo precejšnje »prijateljstvo«.

Zemlja se trese

Potresov je na zemlji vsako leto nad 100 tisoč, od teh odpade samo na Japonsko 6 tisoč. Nevvarnih pa je vsako leto le okoli 100 potresov, vsi drugi so neznatni. Nevarni so zlasti tkzv. tektonski potresi, ki nastanejo zaradi premikanja zemeljskih plasti.

Spomenik svobodi

V Rigi so pred kratkim odkrili spomenik svobode, visok 50 m. Da so dvignili ta veličastni spomenik, je bilo treba veličanskega dela in truda. Pri oblikovanju kamna so porabili 308 delavskih ur. Uporabljeni material je bil težak 2500 ton. Od svečanega polaganja temeljnega kamna do odkritja spomenika so potekla štiri leta. Spomenik je stal v našem denarju čez 7 milijonov dinarjev.

Luči v morju

Posvleščena morja je pojav, da se morje v poznem poletju ali jeseni lajnstveno modrikasto svetlika, zlasti na grebenih valov, ki se lomijo in razbijajo ob obali. Nekdaj so mislili, da nastaja ta pojav zaradi trenja drobnih rudinskih delcev, vendar v resnici ni tako, temveč je vzrok temu pojavu živa materija — plankton, to so tiste milijarde neskončno majhnih rastlin in živalic, ki plavajo v vrhnji plasti morske gladine. Ti organizmi imajo namreč v sebi neko posebno snov »luciferin«, ki pri spajanju s kisikom daje svetlobo. Razen luciferina imajo ti organizmi še neko drugo snov, ki spajanje luciferina s kisikom pospešuje.

Iz šolske torbe...

Profesor: »Zakaj me včeraj na cesti niste pozdravili?«

Dijak: »Oprostite, gospod profesor, nisem Vas videl, ker sem močno kratkoviden.«

Profesor: »Kaj niste mogli stopiti bliže?«

Profesor: »Zakaj je Jožef Egiptski sedem let spravljal žito?«

Dijak: »Da bi mogel povišati cene.«

Profesor telovadbe: »Vi ne boste nikoli znali telovaditi na bradlji. Stopite dol in pogledajte, kako nerodno stojite na njej...«

Profesor: »Imenujte mi nekaj zvezd!«

Dijak: »Nogometnih ali filmskih, gospod profesor?«

Dijak modruje: »Pravijo, da so profesorji pozabljeni. Toda to je laž, kajti še nikoli me niso pozabili vreči pri konferenci.«

Profesor zgodovine: »In če hočete vedeti, kako velika je človeška neumnost, tedaj poslušajte...«

Katehet: »Kaj je rekel Bog Adamu v raju, ko ga je preklel?«

Dijak: »Zemlja naj bo prekleta, zaradi tebe, gospod profesor!«

Profesor: »In kaj je rekel kači?«

Dijak: Po trebuhu se moraš plaziti, gospod profesor, in prah bo tvoja hrana vse tvoje življenje, gospod katehet.«

Profesor: »Včeraj vas ni bilo v šoli.«

Dijak: »Oprostite, gospod profesor, moja sestra se je poročila.«

Profesor: »Dobro, zaenkrat naj bo, vendar glejte, da se to ne ponovi več!«

Š A H

POROČILA IZ ŠAHOVSKEGA SVETA

Match Aljehin—Euwe

Match Aljehin—Euwe je prišel k svojemu koncu. Po 28. partiji, ki se je po trdovratni borbi končala remis, ima Euwe 9 dobljenih partij, Aljehin 8, 11 pa se jih je končalo remis. — Kmoč, vodja matcha, odločno demantira vesti, da bi se Aljehin obnašal pri matchu nekorektno. Res pa je, pravi, še par ur pred pričetkom partije bil močno vinjen.

29. partija, katero sta odigrala v Amsterdamu, se je končala remis. V zadnji, to je v 30. partiji, pa je Aljehin sam predlagal po 40. potezi remis. S tem je postal dr. Euwe novi svetovni prvak v šahu. Euwe je v tem dvoboju dobil 9 partij, Aljehin 8, 13 je bilo pa remijev. Match je torej vključno neobičajnem začetku končal povsem normalno.

Na Trebitschevem turnirju je prišel v vodstvo Spielman, ki ima po osmem kolu 5 točk in pol. Sleđijo Glass in Steiner s petimi točkami, Eliskases in Becker s štirimi in pol ter Grünfeld s štirimi.

V Leningradu igra Lillenthal in Alatorcev med seboj match. Zmagal bo najbrž drugi, ker je stanje dve partiji pred koncem 6:4 za Alatorceva.

1. decembra je beograjski šahovski klub končno le enkrat premagal novosadskega z 7½:2½. Bröder je s Totom remiziral, Kubžinski z Braunom, Rajković pa je premagal Tomovića.

Teorija

Otvoritve

Partije, kakor škotska, staro angleška ali ruska v novejšem času ne veljajo več za moderne. So pa zelo solidne ter začetniku neobhodno potrebne.

Škotska igra

1. e2—e4	1. e7—e5
2. Sg1—f3	2. Sb8—c6
3. d2—d4	

Partija, ki se tako otvori, se imenuje škotska.

4. Sd3×d4	3. e5×d4
5. Lc1—e3	4. Lf8—c5
6. Sd4×e6	5. Dd8—f6
7. Dd1—f3	6. Df6×f3
8. g2×f3	7. b7×c6
	8. d7—d6 (z ena-
	kima igrama)
8. Lc1—f4	5. Dd8—f6
9. e2—e3	6. Sg8—e7
7. Dd1—e2	7. d7—d5
8. Sd4—b5	8. Lc5×e3
9. Dd2×e3	9. 0—0
10. Sb1—d2	10. d5×e4
11. Sd2×e4	11. Df6—e5

Pozicija je izenačena.

Angleška igra:

1. e2—e4	1. e7—e5
2. Sg1—f3	2. Sb8—c6
3. e2—e3	

(Tako otvorena igra se imenuje angleška.)

4. Dd1—d4	3. d7—d5 (Tudi
5. Lc1—b5	je običajno Sg8—f6)
6. e4×d5	4. f7—f6
7. d2—d4	5. Sg8—e7
8. 0—0	6. Dd8×d5
9. e3×d4	7. Lc3—d7
10. Lb5×d7	8. e5×d4
	9. Se6—e5
	10. Dd5×d7

(Igrata sta izenačena.)

Ruska igra:

1. e2—e4	1. e7—e5
2. Sg1—f3	2. Sg8—f6

(To je ruska partija)

3. d2—d4 (Sf3×e5, kar se tudi igra, je manj priporočljivo.)

4. Lf1—d3	3. Sf6×e4
5. d4×e5	4. d7—d5
6. 0—0	5. Sb8—c6
7. e2—e4	6. Lf8—e5
8. e4×d5	7. Lc3—e6
9. Ld3×e4	8. Dd8×d5
10. Sb1—c3	9. Dd5×e4
	10. De4—f5 (s pri-
	bližno enako igro.)

Rešitev problema št. 3

1. De6—c3	1. De7×c3
2. Ke6—e7 Mat	— možne so tri variante.

Problem št. 4:

Beli: Kh 3, Ld 5 f 6, Sh 6, pešec: d2.
Crni: Kf 4, pešec: d4.

Bel vleče in dobi v treh potezih.

M. B.

SPORT

Zimske olimpijske igre. V zadnjih letih se je razvil zimski sport do brezprimerne višine. Ustanovitelj in častni predsednik modernih olimpijskih iger, baron Pierre de Coubertin je izjavil: »Različni zimski sportni načini so bili že leta 1894. Sprejeti v olimpijski program in postavljeni na enako stopnjo z drugimi sportnimi disciplinami. Od tedaj sem nemurno nasledoval praktično izpeljavo zimskih olimpijskih iger. Končno so bile vpeljane leta 1903. v Londonu zimske discipline in sicer tek in bob. Posebnost je, da so ravno danes v zimskem sportu nedosegljivi skandinavski narodi odklonili udeležbo pri zimskih igrah. Leta 1924. so bile prvič od francoskega olimpijskega komiteja kot podvig k letnim igram v Parizu, izvedene zimske igre v Chamonixu. 16 narodov z nič manj kot 408 udeleženci je bilo tedaj na startu. Uspeh teh iger je bil jako velik. V St. Moritzu so bile leta 1925. druge zimske olimpijske igre, medtem ko so bile letne v Amsterdamu. Tekmovalo je 25 narodov z 940 tekmovalci. Na olimpijske igre so bile povabljene vse države, ki so s svojimi olimpijskimi komiteji združene v mednarodnem olimpijskem komiteju. To so sledeče: Afganistan, Argentina, Avstrija, Avstralija, Belgija, Bolivija, Brazilija, Bolgarija, Češkoslovaška, Danska, Egipt, Estonija, Finska, Francija, Filipini, Grčija, Guatemala, Haiti, Holandska, Honduras, Indija, Irska, Islandija, Italija, Japonska, Jugoslavija, Južna Afrika, Kanada, Kitajska, Kolumbija, Kuba, Letonska, Luksemburg, Madžarska, Mehika, Monako, Nova Zelandija, Nikaragua, Norveška, Palestina, Paragvaj, Peru, Poljska, Portugalska, Romunija, Srednja Amerika, San Salvador, Švedska, Švica, Španija, Turčija, Urugvaj, Venezuela, Združene države. Odklonile so udeležbo: Bolivija, Guatemala, Kuba, Nikaragua, Palestina, Paragvaj, San Salvador in Srednja Amerika. Kakor vidimo, pa navedene države ne predstavljajo ravno elito sporta. Torej je 49 držav, ki bodo leta 1936, zastopale svoje barve.

Hockey na ledu. Domovina tega sporta je Kanada s svojimi dolгими in enakomernimi zimami. Tam je hockey narodna igra. In iz Kanade je prišel hockey svojo zmagoslavno pot v ostale pokrajine. Danes nam ni treba iti v Kanado, da doživimo, kako se 10 tisoč navdušencev za to lepo igro. Danes imajo skoro vse države v Evropi lastna igrišča in sportne palače, kjer se vršijo razni turnirji v tej panogi. Kljub popularnosti in hitremu razvoju igre je naredila le Amerika pravi napredek, tako da ona ni brez izgledov na uspeh. Čestokrat je pokupila Amerika najboljše kanadske igrače in z njimi tako napravila hockey za ljudski sport. V Kanadi in Ameriki igrajo hockey že šolarji. V USA je zlasti priljubljen hockey v kolegijih in na univerzah, kjer imajo vsakoletna tekmovanja. Kmalu je prišel hockey tudi v Evropo in sicer razumljivo najprej v Anglijo. Pojavili pa so se tudi kanadski dijaki na kontinentu kot trenerji in učitelji tega sporta. Imenujemo naj samo Blahé Watsona iz Winnipega. Od uvedbe olimpijskih zimskih iger, leta 1920., si je pridobil hockey kot olimpijska igra ponovno veljavo. Vedno je osvojila Kanada prvenstvo, in sicer leta 1920., 1924., 1928. in 1932. Z občudovanjem se spominja vsak Evropeec štirih kanadskih moštev, ki so zadivila s svojo igro vso Evropo. Olimpijski zmagovalec je bil tudi večkrat svetovni prvak. Edino leta 1933. si je prvenstvo zagotovila Amerika. Hockey je ena najlepših in najpopularnejših olimpijskih iger. Z napetostjo pričakujemo dnevoj v Garmischu, kjer se bodo Francozi, Nemci, Avstrijci in drugi narodi, med temi tudi Čehoslovaki, pomerili z Kanadčani. Vsekakor bo največje zanimanje za hockey.

Sodni zbor za Garmisch je sledeč: Vrhovni sodnik je grof Hamilton (Švedska), obenem je on tudi predsednik prizivnega sodišča, pri katerem so še zastopniki Italije, Nemčije, Madžarske, Anglije in Češkoslovaške. Sodniki za teke in alpsko kombinacijo so: Bobkowski (Poljska) kot predsednik, Lacq (Franci-

ja), dr. Martin (Avstrija), Palmros (Finska), Relstad (Norveška) in Schuler (Švica). Za skoke pa so sledeči: Schmidt (Nemčija), Asp (Norveška), Straumann (Švica), sodniki Rättscher, Palmros in Schatz so določeni za kombinacije. Vsi navedeni sodniki morajo biti 5 dni pred začetkom olimpijskih iger na svojem mestu.

Oglejmo si letošnje uspehe, oziroma neuspehe jugoslovenske nogometne reprezentance. V jugoslovenski nogometni reprezentanci je bilo odigranih leta 1935, skupaj le 56 tekem. In sicer je sodelovala dvakrat na balkanijadi in si obakrat osvojila naslov balkanskega prvaka. Rezultati, katere je dosegla na Balkanu, so sledeči: Jugoslavija—Romunija 4:1 (1:0); ta tekma se je odigrala na dan novega leta. Tekmo z Grčijo je naša reprezentanca zgubila z 2:1, Bolgare pa je premagala s 4:1. Že maja se je vršila zopet balkanijada v Sofiji. Tu je zmagala Jugoslavija nad Romuni s 2:0, nad Grki s 6:1, z Bolgari pa igrala neodločeno 3:3. Tudi tekmo s Poljaki v Poznanju je dobila naša reprezentanca s 3:2. Težka preizkušnja nas je čakala s češkoslovaško reprezentanco v Beogradu. Vsi napori, da bi izvojevali zmago, so bili zaman. Izid tekme je bil 0:0. Torej uspeh znaša 18:5 v korist našim. Kakor vidimo, naša reprezentanca razen s Češkoslovaško ni igrala nobene težke tekme. V l. 1936. pa udeležba Jugoslavije na balkanijadi še ni določena. Nasprotno pa nas čakajo težke tekme na berlinski olimpijadi in tekma z Anglijo.

Jugoslovenska B reprezentanca je odigrala v Rouenu v Normandiji v Franciji tekmo in jo zgubila z 6:2.

VESTI OMLADINE

Litija

Litija: Dramski odsek Omladine NO v Ljubljani priredil v nedeljo, dne 22. t. m. v dvorani Sokolskega doma ob 8. uri zvečer zanimivo veseligojo »Charleyeva totka«. Pridite vsi, ki se želite res iskreno nasmejati, da vam bodo božični prazniki še bolj veseli. Vabljeni!

In še kaj...

Profesor: »Zakaj se smeje, Gobezdavček?«
Dijak: »Na nekaj sem mislil, gospod profesor.«

Profesor: »Zapomnite si, da med mojo razlago ne smete na nič misliti!«

Profesor: »Ni vse zlato, kar se svetli. No, pri-mer!«

Dijak: »Vaš sukujič, gospod profesor.«

Citat iz razrednice: »Dijak A. B. je bil po sklepu profesorskega zbora kaznovan, ker je posnemal glas nekega gospoda profesorja in meketal kakor kozel.«

Katehet: »Zakaj je Bog ustvaril krompir?«
Dijak: »Da bi imeli tudi reveži kaj slačiti iz kože!«

Profesor prirodopisa: »Tu imam najnovejšo glavo predpotopnega jelena...«

Profesor se jezi: »Ali vas ni nič sram, da tako malo veste o Kolumbu? In povrh ste še sin trgovca z jajci!«

Profesor razlaga na ekskurziji pri pregledu tovarne za razstrelivo: »Če bi ne pazili, bi za-dostovalo že nekaj ekrazita, da bi mi vsi zleteli v zrak. Stopite bliže, prosim, da boste to dobro videli...«

Profesor: »Kakšno prednost so imeli Rimljani pred nami?«

Dijak: »Da se jim ni bilo treba učiti latinščine, gospod profesor!«

»Kaj pa je z vašim prstom, gospod profesor?«
»Hotel sem zabiti žebelj v steno, pa sem na nesrečo pozabil na žebelj.«

Dijak: »Razlagali ste nam, gospod profesor, o preseljevanju duš po smrti. Kaj pa, če bi se jaz po smrti vtelesil v vola?«

Profesor: »Izključeno! Dvakrat ne more nihče postati isto bitje!«